

MERHUM HUSAGA ČIŠIĆ IZ MOSTARA

Husage Čišića nema više među živima. Neumoljiva smrt presječila je nit njegovog života i za uviјek ga iščupala iz naše sredine. On je nenadno preminuo 30. augusta 1956. godine a sutra dan je uz brojno učeće gradašta svih vjeroispovijestih ispraćen i pokopan u haremnu na Carini. S merhumom se je nad grobom oprostio drug Dušan Vučojević, potpredsjednik Općinskog narodnog odbora u Mostaru, koji je u svome govoru iznio vrline i zasluge Husagine. Njegova veličanstvena dženaza najbolje svjedoči koliko je bio poštovan i cijenjen od cijelokupnog mostarskog stanovništva.

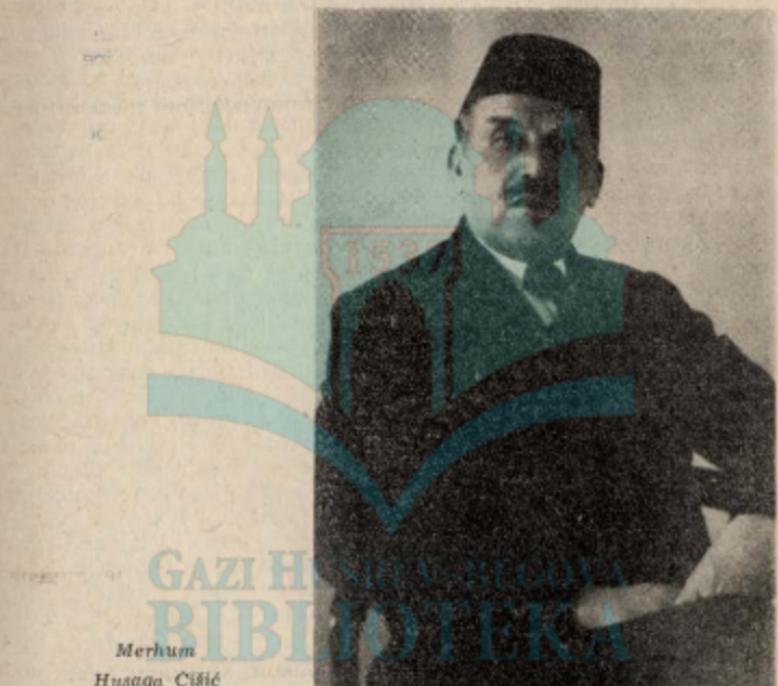
Merhum Husaga potječe iz stare i ugledne porodice Čišića. Rođen je u Mostaru 1879. godine gdje je stekao temeljno obrazovanje i završio ruždiju. Učio je još u Roznamedažijskoj medresi pred Ali Fehmi ef. Džabićem, mostarskim muftijom i čuverim borcem za vjersko-prosvjetnu autonomiju bosansko hercegovačkih muslimana. Pošto je Husaga svojom oštromrmošću i talentom otkakao iznad svih ostalih kolega Džabić ga je jako zavolio i počeo nagonići da se posveti vjerskom pozivu i zamota ahmediju. On je to kategorički odbio i odmah demonstrativno medresu napustio da se nikad više u nju ne povrati. Sva nastojanja njegova oca i muftije Džabića da opet nastavi učenje u medresi ostala su bezuspješna. Pred Džabićem je učio Munira Džamiju i Multeku a to mu je pomoglo da je kasnije bio dobro verziran u svim islamskim pitanjima. Zbog toga je on uviјek s najvećim pietetom spominjao svoga profesora muftiju Džabića, koji mu je do smrti ostao uzorom u svakom pogledu.

Nakon završetka školovanja bio je najprije bibliotekar a kasnije i dugogodišnji predsjednik mostarske Kiraethane. Ova je čitaonica bila na daleko čuvena jer je posjedovala velik broj vrijednih i rijetkih djela koje je dobivala čak i iz inostranstva. Značaj ove čitaonice je još i u tome što su njeni članovi kroz nju potajno vodili političku borbu protiv ondašnje austro-ugarske uprave. Husaga je dane i noći provodio u ovoj čitaonici čitajući sljulno i tu se je, izgleda, najviše osposobio i svoj znanstveni krug proširio. Kad je izbio rat 1914. godine ova je čitaonica bila odmah od strane austro-ugarskih vlasti zatvorena a sav njen inventar i knjige su konfiskovane. Husaga je mnogo žalio i često pričao o velikom knjižnom fondu ove čitaonice koji je nestao bez traga.

Od svoje rane mladosti kretao se je u krugu ljudi koji su kasnije postali nacionalni borići u borbi protiv austro-ugarske okupacije. Zbog svoga nacionalnog rada bio je od strane austro-ugarskih vlasti više puta proganjан i odveden kao taoc. Početkom 1914. godine zatvoren je u konak u Mostaru a kasnije je odveden u Bihać gdje je ostao u zatvoru godinu dana. Nakon toga je mobilisan i upućen na talijanski front. Pred kraj rata je bio ranjen te je nakon liječenja u bolnici upućen u Mostar na dopust. Kapitulacija Austro-ugarske ga je zatekla u Mostaru gdje je učestvovao u preuzimanju vlasti i postao potpredsjednik narodnog vijeća. Bio je član izvršnog vijeća Oblasne samouprave od 1927 do 1930. godine kada je ista

ukinuta; načelnik grada Mostara od 1935 do 1939 godine; senator od 1936 do 1940 godine; pretsjednik Vakufskog sabora od 1936 do 1945 godine; dugogodišnji član Vakufskog povjereništva u Mostaru; član Vakufskog sabora od 1945 do 1950 godine i odbornik grada Mostara od 1945 do smrti. Na svim navedenim položajima i dužnostima Husaga je potpuno zadovoljio i uvijek je opravdao povjerenje koje mu je dato.

Poseban značaj u životu Husaginu ima period od 1936 do 1945 godine. U tom vremenu on je bio pretsjednik Vakufskog sabora na koji je položaj došao poslije rušenja Srškićevog ustava IVZ. Odr-

žati se na jednom ovalkovom položaju za vrijeme okupacije a ne obrukati se i ne izazvati revolt naroda protiv sebe bilo je stvarno veoma teško. Za vrijeme okupacije on nije nikad sazvao sabora premda mu je to više puta indirektno i naredivano. Više je puta traženo od njega da kao pretsjednik Vakufskog sabora da inicijativu za promjenu ustava IVZ u duhu novih političkih prilika i skraćenog teritorija države. Zahvaljujući svojoj velikoj kuražnosti, visokoj političkoj svijesti a i potpuno pravilnom stavu u onim teškim prilikama, on se nije nikad dao zavesti i uspio je da na spomenutom položaju dočeka oslobođenje potpuno čista i svjetla obrazu. Za

vrijeme njegova pretsjedništovanja Vakufski sabor je donio niz korisnih predloga i izgradio neboder i nekoliko drugih većih zgrada u Sarajevu.

Prvaci muslimana iz Mostara su 1942 godine izdali rezoluciju u kojoj su javno osudili a i ogradiili se od svih zlodjela koje su činili Pavelićeve ustaše. Glavni inicijator ove rezolucije bio je Husaga, koji ju je prvi potpisao i to u svojstvu pretsjednika Vakufskog sabora. Ovdje je potrebno još istaknuti da je on otac poginulih boraca Husrefa i Mithata, koji su dali svoje živote za slobodu naših naroda. Husaga je učestvovao i na trećem zasjedanju AVNOJ-a 1945 godine.

U političkom životu bosansko-hercegovačkih muslimana Husaga je odigrao veoma vidnu i značajnu ulogu i ostao do posljednjeg daha najveći pobornik njihovih interesa. Bio je uvijek spreman da se bori prolijiv nepravde i protuzakonja a radi istine nije od prigovora poštedio nikog — ni s lijeva ni s desna. To je u velikoj mjeri davalo osnovno obilježje čitavoj njegovoj političkoj i javnoj djelatnosti, koja je počela u njegovoj ranoj mladosti i trajala neprekidno sve do smrti. Bio je jasno živa temperamenta i nesavitljiv a baš tim osobinama je svakog osvajao i zadržavao. Ostao je do zadnjeg daha uspravan poput čvrstog hrasta koji na zemlju pada samo mrtav.

Kao poslanik narodne skupštine za vrijeme stare Jugoslavije on je snažno istupao u skupštini i smao je uvijek hrabrosti da kaže šta misli. Njegovo se oko nije ničeg plašilo što znaju svi koji su ga iole poznavali a to potvrđuju i brojne anegdote iz njegovog života.

Pored velikog i značajnog radu na političkom polju Husaga je još odlično poznavao našu istoriju i bio prava riznica narodne predaje. Znao je satima pričati o dogadajima iz naše novije prošlosti i to tako opširno kao da je u njima lčeno učestvovao. Zato su njega često posjećivali i intervjuisali mnogi novinari a i pojedini naučni radnici, koji su obradivali razne detalje iz naše novije prošlosti.

Husaga se je istakao i na naučnom polju i dao nekoliko originalnih i vrijednih radova. U društvu sa Osmanom Džikićem pokrenuo je 1906 godine list »Musavat« u kome je neprekidno sarađivao sve do prestanka izlaženja lista 1910 godine. Kroz ovaj list on je raznim člancima i kozerijama ismijavao ondašnju austro-ugarsku vlast pa je zbog toga bio često puta novčano kažnjavan a i zatvaran. Saradivao je još u Samoupravi i nekim drugim listovima i edicijama. Pisao je, izgleda, samo kad je bio izazvan pa su zato svi njegovi napisni ostri a uz to koncizni i potpuno dokumentovani.

Separatno je stampao ove radove: »Agrarno pištanje i pojам о socijalnoj pravdi naše demokratije«, 45 stranica, Sarajevo, 1919; »Malo odgovora »stručnjaku« iz agrarnog ministarstva gosp. D. M. Mariću«, Sarajevo, 1920 i »Obespravljenje«.

U rukopisu je ostavio slijedeće radove: »Husein kapetan Gradaščević — Zmaj od Bosne«; »Istina o Smilagji Čengiću i njegovoj pogibiji«; »Bosansko-hercegovački muslimani i Bosanska autonomija (o narodnosnom gledištu bosansko hercegovačkih muslimana — o njihovim odnosima prema srpsko-pravoslavnoj i hrvatsko-katoličkoj nacionalnoj zajednici, te napokon u njihovom stanovištu prema našim nacionalnim problemima uopšte)« i »Postanak i razvi-

tak grada Mostara te prikaz raznih zgoda i nezgoda kroz koje je naš grad u toku svoga razvitka prolazio.

Rad o Mostaru sadrži 850 stranica i to je njegovo životno djelo. U njemu je pisac na jedan veoma pregledan način obradio prošlost svoga rodnog mjesta na kome je radio više godina. Značajnost ovoga rada je poglavito u tome što je pisac pored historijske grade obilno koristio narodno predanje i svoja lična sjećanja i zapažanja. Ovo će djelo nadopuniti izvjesne praznine u onih pet monografija koje su do danas separatno štampane o Mostaru a vjerojatno i ispraviti neke netačnosti u njima.

Na kraju ističem da bi neko naučno kulturno društvo iz Mostara trebalo u svojoj nakladi izdati njegov rad o Mostaru. Na taj način bi se dao lijep doprinos našoj istorijskoj nauci a i najbolje bi se odužili sjeni velikog Husage.

Hrvatska Hasandedić

NAIM ČEJVAN

3. oktobra 1956. godine umro je nagom smrću poznati javni i kulturni radnik Naim Čejvan, profesor u penziji iz Banjaluke. Već od dulje vremena bio je obolio od teške srčane bolesti koja ga je prisilita da napusti svaki naporniji rad, ali se u posljednje vrijeme stanje njegove bolesti prilično popravilo pa je neočekivao vijest o njegovoj smrti tim više izazvala iskreno žaljenje kod njegovih mno- gobrojnih poznanika i prijatelja širom Bosne i Hercegovine.

Može se bez pretjerivanja reći da su rijetki ljudi kod nas, koji su u privatnom životu i javnom radu bili tako uravnoteženi, konstruktivni i puni smisla za realnost kao što je bio rahmetli Naim. Ljubav prema narodu i prema čovjeku uopšte bila je glavna crta njegova karaktera. Ova ljubav poticala ga je na mnogostran rad na kulturnom uzdizanju naroda i davala mu energije da istraje u njemu. Bilo u obavljanju redovnih službenih poslova, bilo u opšteto-korisnom javnom i društvenom radu bio je uzor savjesnosti, poštovanja, humanosti i dobronamjernosti, uvijek spremen za svaku korišnju akciju u narodu, vždava raspoložen da sve svoje sile uloži za uspjeh takve akcije.

U privatnom životu skroman, prijazan i susretljiv, filantrop u punom smislu, osobito mu je zadovoljstvo pričinjavalo ako je kome mogao učiniti kakvu uslugu, ne obzirući se na trud koji je u to trebalo uložiti. Bio je druževan i uvijek vedar i horan za šalu i humor te je svak tražio njegovo društvo i ugodno se u njemu osjećao.

Sve ovo pribavilo mu je ugled i nepodjeljene simpatije i poštovanje kod sugrađana i svih onih koji su s njim dolazili u kontakt.

Roden je godine 1898. u Banjaluci gdje svršava osnovnu i srednju školu (tadajući veliku realku) a zatim studira na filozofskom fakultetu u Zagrebu. Poslije apsolviriranja 1923. postavljen je za nastavnika gimnazije u Bihaću, odakle je kasnije premešten na gimnaziju u Banjaluci, gdje sa jednim dužim prekidom, ostaje sve